Digital beredskap och medieberedskap

Miriana Cascone & Torbjörn Rolandsson
Fredrik Stiernstedt & Anne Kaun (red.)

Digital beredskap och medieberedskap

Miriana Cascone & Torbjörn Rolandsson
Fredrik Stiernstedt & Anne Kaun (eds.)

Södertörns högskola

Creative Commons Erkännande 4.0 Internationell
(CC BY 4.0)

Södertörns högskola
(Södertörn University)
Biblioteket
SE-141 89 Huddinge
www.sh.se/publications

© Författarna

Originaltitel (Del 1): ”Digital Media Preparedness”, 2026
Översättning: Fredrik Stiernstedt

Omslag: Jonathan Robson
Grafisk form: Per Lindblom & Jonathan Robson

Tryckt hos E-Print, Stockholm 2026

Mediestudier vid Södertörns högskola 2026:4
ISSN 1650-6162
ISBN 978-91-89962-99-6

Innehåll

Förord 7

Del 1 9

Digital beredskap och medieberedskap 11

- Forskningsstrategi 15
- Teman 17
- Digital beredskap 19
  - Arbetsliv och utbildning 20
  - Hälso- och sjukvård 22
  - Digitala klyftor 23
- Medieberedskap 24
- Digital beredskap utöver publicerade arbeten 27
- Slutsatser 29
- Referenser 31
  - Research Projects from SweCris 40

Del 2 43

Mediepolicy i beredskapstider: En fallstudie av Sveriges nya Public Service-lag 45

- Litteraturöversikt: Public Service och säkerhetsfrågor 46
- Metod och material 47
- Hot- och riskkonstruktioner 47
- Public service-uppdraget genom säkerhetslogiker 48
  - Universalitet: Teknikneutral redundans i kristid 48
  - Mångfald: En sammanhållen svensk verklighet 49
  - Utbildning: Instrumentell Medie- och Informationskunnighet. 49
- Politiska konfliktlinjer och stabilisering i policy 50
- Diskussion och slutsatser 52
- Referenser 53

Förord

Fredrik Stiernstedt & Anne Kaun

Under de senaste åren har Europa upplevt en säkerhetsorientering utan motstycke. Mot bakgrund av den omfattande invasionen av Ukraina samt USA:s tillbakadragande från internationella säkerhetsallianser och uppdrag har de europeiska länderna återgått till att bygga upp sina egna militära försvarssystem och avsätter allt större delar av sina budgetar till det militära. En del av dessa mobiliseringsinsatser består i att förbereda hela samhället för eventuella krig. Under parollen civilförsvar har stater, däribland Sverige, inlett initiativ för att öka beredskapen i alla delar av samhället. En del av dessa civila beredskapsinsatser utgörs av digital infrastruktur och mediesystem som har identifierats som grundläggande för den nationella säkerheten. Ukraina fungerar här återigen som ett exempel för att illustrera hur och varför dessa system utgör väsentliga delar av nationella säkerhetsstrategier. I Sverige har public service-medierna betecknats som kritisk infrastruktur och har ålagts specifika beredskapsåtgärder. Att på det här sättet inkludera digital infrastruktur och mediesystem i säkerhets- och beredskapsinsatser har i forskningen benämnts som digital beredskap respektive medieberedskap

Denna rapport ger en första översikt över befintlig forskning och politiska insatser som rör digital beredskap och medieberedskap. Rapporten är indelad i två delar. Den första delen – författad av Miriana Cascone – ger en systematisk litteraturöversikt över forskningen om digital beredskap och medieberedskap, med särskilt fokus på medborgarmobilisering och de ansvar som åläggs medborgarna att förbereda sig som en del av den nationella säkerheten. Den andra delen – författad av Torbjörn Rolandsson – fokuserar på den särskilda roll som tilldelats public service

(SVT, SR och UR) när det gäller medieberedskap. Analysen bygger på en noggrann genomläsning av policydokument och förberedelserapporter som tagits fram inom ramen för den lagstiftningsprocess som rörde den ”Lag om public service” (SFS 2025:986) som trädde i kraft år 2025.

Även om rapporten visar att diskussionerna om beredskap, inklusive digital och medieberedskap, långt ifrån är nya, har de fått ny intensitet under de senaste åren. Samtidigt som forskningen håller på att komma ikapp den allmänna utvecklingen i den offentliga debatten finns det ett antal forskningsluckor som framtida forskning bör ta itu med:

- Vardagslivet och medborgarnas beredskap
- Jämförande studier
- Långsiktiga förutsättningar kontra kortsiktiga taktiker

Stockholm, 2026.
K-pub: Kunskapscentrum för public service-medier.

Del 1

Digital beredskap och medieberedskap

Miriana Cascone

Även om dagens debatter om beredskap ofta betonar dess aktualitet och brådskande karaktär, är det långt ifrån ett nytt begrepp eller ett nytt empiriskt fenomen. Innan resultaten av litteraturöversikten presenteras är det nödvändigt att definiera begreppet beredskap i relation till närliggande begrepp.

Beredskap är ett mycket brett och djupt rotat begrepp som länge har varit föremål för samhällsdebatt och forskning. Redan filosoferna i det antika Grekland diskuterade det genom begreppet *prokoptôn*, det vill säga förberedelse, vilket förstås som en mental och etisk praxis som syftar till att göra framsteg och utveckla motståndskraft inför motgångar och förändringar. Idag kvarstår denna aspekt av motståndskraft inför motgångar, men den har fått en mycket mer praktisk inriktning. Det handlar inte längre bara om mental förberedelse inför det okända, utan också om konkreta och fysiska åtgärder. Det förs en livlig diskussion om detta ämne mycket av forskningsintresset riktas mot att fokusera på organisatorisk resiliens som ett konkret uttryck för beredskap (Williams m.fl., 2017; Duit, 2016; Boin m.fl., 2013). Denna typ av resiliens definieras som en organisationsförmåga att hantera oförutsedda händelser genom att förutse och förbereda sig för dem (Duchek, 2020; Ortiz-de-Mandojana och Bansal, 2016; Mamouni Limnios m.fl., 2014; Bojen & van Eeten, 2013).

Som en populär anpassning av begreppet beredskap förstås ”prepping” vanligtvis som överlevnadsstrategi och katastrofberedskap, oftast i samband med kriser, risker eller nödsituationer, och avser att förbereda sig för störande händelser som sträcker sig från naturkatastrofer och ekonomisk kollaps till pandemier och social oro. Beredskap definieras av FN:s kontor för

katastrofriskreducering (UNDRR) som ”den kunskap och de förmågor som utvecklats av regeringar, insats- och återuppbyggnadsorganisationer, samhällen och individer för att effektivt förutse, hantera och återhämta sig från effekterna av sannolika, överhängande eller pågående katastrofer” (UNDRR, 2017). Beredskap kan därför betraktas både som en praktisk verksamhet och som ett kulturellt svar på den moderna världens osäkerheter, baserat på antagandet att människor besitter en medfödd anpassningsförmåga, men också på att man överskattar sin egen beredskapsnivå eller, om man så vill, underskattar risknivån (Donahue et al., 2024).

Den tillgängliga litteraturen om beredskap är omfattande och varierad och täcker såväl olika områden som alla specifika risksammanhang, inklusive naturkatastrofer, krig och pandemier. Särskilt pandemier är ett ämne som har fått ökad betydelse i och med Covid-19-pandemin. Det finns ett antal artiklar som redogör för specifika nationella sammanhang, samhällen och sociala grupper som påverkas av beredskapsinsatser (Kohn m.fl., 2012).

Beredskap har också fått ökad betydelse som politikområde. År 2025, då Europeiska unionen stod inför en rad hot – från krig och konflikter till risker kopplade till cybersäkerhet och informationsmanipulation samt klimatförändringar – lanserade unionen en strategi för beredskap som inte bara syftar till att förebygga utan också till att vara redo att hantera dessa hot, och där man betonar att beredskap är ett gemensamt ansvar.[1] Strategin omfattar tre olika tillvägagångssätt: ett integrerat tillvägagångssätt för alla typer av risker, som hanterar risker på ett helhetsinriktat sätt; ett samhällsomfattande tillvägagångssätt, som involverar alla sektorer, områden, organisationer och individer; samt ett myndighetsövergripande tillvägagångssätt, där olika myndigheter och departement samarbetar för att uppnå den nödvändiga beredskapsnivån.

Därför är frågan, både på en akademisk och en mer praktisk nivå: hur förbereder sig människor, eller varför misslyckas de med

[1] https://commission.europa.eu/topics/preparedness_en

att förbereda sig, och vad kan motivera dem att vilja förbereda sig bättre, till exempel inför en risk? Risk är per definition kopplad till osäkerhet (Parkkinen, 2021) och inriktad på framtida händelser som kanske inträffar eller kanske inte, men för vilka vi, om vi är förberedda, skulle vara redo. Enligt den relevanta litteraturen är det just denna osäkerhet som avgör beredskapsnivån, inte bara för individer utan också för samhället som helhet. Människor tenderar att förbereda sig för händelser som förväntas, förutses eller prognostiseras, eller som de har upplevt tidigare (Ommer m.fl., 2025; Kuang m.fl., 2020; Marchau m.fl., 2019).

Syftet med denna rapport är att fokusera på ett specifikt delområde av beredskapen, nämligen de särskilda behov av beredskap som har uppstått i och med den ökade och genomgripande digitaliseringen och medialiseringen av samhället. Utgångspunkten är att digital infrastruktur och medier är sammanflätade med alla samhällsnivåer och processer och därmed både utgör specifika utmaningar för beredskapen och samtidigt blir en integrerad del av arbetet med att främja beredskapen mer generellt. Med digital beredskap avses i detta sammanhang förmågan hos individer, organisationer, myndigheter och samhällen att vara förberedda på att agera, arbeta och verka i digitala miljöer samtidigt som de utsätts för en potentiell kris (Pingali m.fl., 2023; Mansoor m.fl., 2020), medan medieberedskap fokuserar på den specifika roll som redaktionella medier och i synnerhet public service-medier har i händelse av en kris. Forskningen kretsade tidigare framförallt på digital beredskap som en förmåga att anamma digital teknik, men har kommit att alltmer intressera sig för hur man kan säkra den digitala infrastrukturen som en kritisk samhällsinfrastruktur, samt på den digitala teknikens roll som en del av beredskapsstrategierna.

I litteraturen förstås beredskap i allt högre grad som ett sociotekniskt fenomen (Albulayhi & Alkhalifah, 2026), där tre huvuddimensioner lyfts fram som kan identifieras i relation till digital beredskap: teknisk beredskap, mänsklig beredskap (i bemärkelsen individens beredskap) och institutionell beredskap. När det gäller den första punkten handlar det till exempel om insikten att det i

en digitaliserad värld finns vissa risker och faror som man tidigare inte har förutsett eller stött på. Följaktligen finns det en omfattande forskning om beredskap inom cybersäkerhet som syftar till att förebygga och mildra hela spektrumet av cyberhot (Sandstig m.fl., 2026; Tsen m.fl., 2022; Berlilana m.fl., 2021; Hasan m.fl., 2021). De flesta av dessa studier konstaterar dock att beredskapen inte bara beror på den tekniska infrastrukturen utan även på styrningssystem, institutionell samordning, organisationskultur, miljöfaktorer och mänskliga kompetenser (Nillasithanukroh m.fl., 2025; Chapman & Reithel, 2021).

I takt med att samhället i allmänhet blir alltmer digitaliserat framträder cybersäkerhet som en viktig fråga när det gäller beredskap. På samma sätt dras public service-medier, som har den uttryckliga uppgiften att tillhandahålla tillförlitlig information, utbildning och underhållning, in i diskussionen om beredskap. I maj 2025 lade den svenska regeringen fram ett förslag till en ny public service-lag, tillsammans med uppdaterade riktlinjer för driften av Sveriges public service-medieföretag: Sveriges Television (SVT); Sveriges Radio (SR) och Sveriges Utbildningsradio (UR).[2] I förslaget betonar regeringen vikten av att säkerställa en hög säkerhetsnivå och en hög grad av teknisk beredskap I juni 2025 drabbades t. ex. SVT av den allvarligaste cyberattacken i företagets historia[3] , vilket illustrerar behovet av vaksamhet.

Ett växande antal rapporter och utvärderingsramverk behandlar digital beredskap, (Chounta m.fl., 2024; UNDP, 2024; Världsbanken, 2020). Dessa ramverk behandlar viktiga dimensioner såsom digital infrastruktur, styrning, kompetens, cybersäkerhet, motståndskraft och institutionell kapacitet. De betraktar dock i allmänhet digital beredskap främst som en fråga om digitalisering och digital kapacitet. Mindre uppmärksamhet har dock ägnats åt sambandet mellan digital beredskap och mediesystem, samt åt den roll som medieorganisationer spelar för samhällets bered-

[2] Prop. 2024/25:166 finns på: https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/202425166

[3] SVT, juni 2025. https://www.svt.se/nyheter/inrikes/svt-har-tekniska-problem-sv0se2

skap. Denna rapport förenar dessa två områden och betraktar dem som djupt sammanflätade. Utifrån de identifierade teman och områdena skisserar rapporten en forskningsagenda för digital beredskap och medieberedskap.

Forskningsstrategi

De centrala frågorna som ligger till grund för denna text är:

- Hur definieras och operationaliseras digital beredskap i tidigare forskning?
- Hur definieras och operationaliseras medieberedskap i tidigare forskning?

För att granska litteraturen om digital beredskap genomfördes en sökning i databasen Web of Science (WoS) efter vetenskapliga artiklar, utan tidsbegränsningar, med hjälp av följande söktermer: ”digital preparedness” och ”media preparedness”. Sökningen resulterade i 113 artiklar under termen ”digital preparedness” och 5 artiklar under termen ”media preparedness”. Denna sökstrategi ger en bild av forskningsläget, men det är också viktigt att beakta begräsningarna i detta sätt att förfara. Det finns exempelvis en stor mängd studier av ”medieberedskap” som inte använder detta begrepp. En stor del av forskningen på fält som ”kriskommunikation” behandlar frågan om mediernas beredskap för kriser, utan att använda ordet beredskap, till exempel. Ett annat problem med det valda tillvägagångssättet är att en stor del av diskussionen på området beredskap inte förs i vetenskapliga artiklar med peer-review, utan kommer till uttryck i rapporter, statliga utredningar och andra typer av ”grå litteratur”. Det här innebär att översikten som presenteras i det följande är långt ifrån heltäckande och måste läsas mot denna bakgrund: det som resultaten i den här rapporten kan bibringa är endast en begränsad och preliminär bild av kunskapsläget. Alla identifierade artiklar genomgick en inledande gallring, vilken följdes av en fördjupad analys som begränsades till de artiklar som ansågs relevanta. Relevansen fast-

ställdes utifrån huruvida termerna ”digital beredskap” och/eller ”medieberedskap” förekom i artikelns sammanfattning eller titel, vilket innebar att det totala antalet analyserade artiklar uppgick till 118, 113 som tar upp digitalt beredskap och 5 som tar upp medieberedskap.

Denna siffra tyder på att även om intresset för digital beredskap växer, är det fortfarande ett relativt nytt ämne, särskilt jämfört med de 99 741 artiklar som dyker upp när ordet ”beredskap” används i samma sökkontext, men också med de 1 362 artiklar som dyker upp när termen ”digital readiness” används. Dessutom, som framhölls i föregående avsnitt, används de två termerna inte synonymt, även om en stor del av litteraturen hänvisar till både begreppen ”readiness” och ”preparedness”. Det är därför som de artiklar som analyserats för litteraturöversikten endast är de som innehåller termen ”digital preparedness”. Vidare är det värt att notera den betydande skillnaden mellan antalet artiklar som hittades och analyserades under ”digital beredskap” och ”medieberedskap ”. När det gäller det senare identifierades endast fem artiklar i WoS; vid sidan av dessa hittades dock även artiklar som behandlade medieberedskap i en mer specifik bemärkelse, såsom ”kommunikationsberedskap” eller ”journalistisk beredskap”. I litteraturen om medieberedskap behandlas ämnet nästan uteslutande i relation till katastrofer, kriser eller plötsliga händelser, samt medieorganisationernas beredskap att hantera dessa samtidigt som de fortsätter att tillhandahålla sina tjänster.

De artiklar som valts ut från WoS behandlar digital beredskap och medieberedskap på olika sätt. Artiklarna täcker en rad olika fält och forskningsområden. Figur 1 visar de tio främsta forskningsområdena enligt WoS kategorisering.

För att ytterligare utvidga litteraturgenomgången granskades även aktuella forskningsprojekt om beredskap som genomförts i Sverige. För att identifiera projekten sökte användes databasen SweCris, som samlar alla forskningsprojekt som finansieras av de

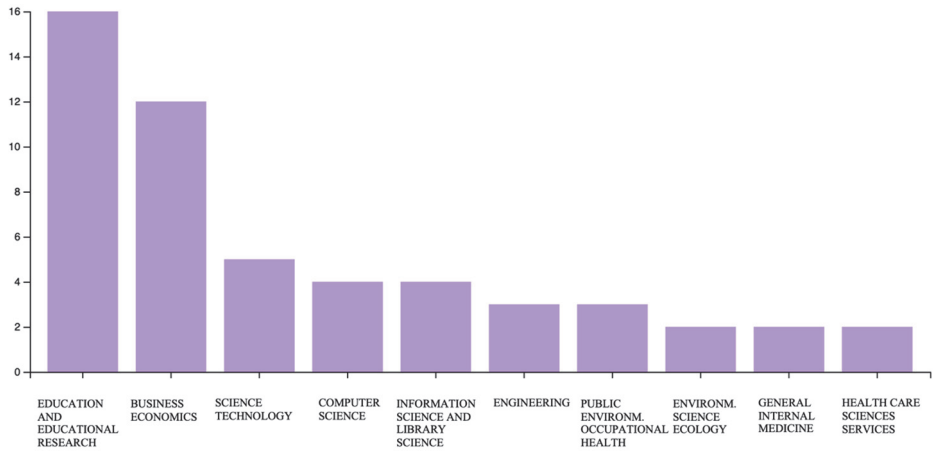

Figur 1. Forskningsområden från Web of Science-databasen

största offentliga finansiärerna.,. Denna sökning gav inledningsvis 85 forskningsprojekt, varav 13 analyserades. Även här genomfördes en gallring av relevanta projekt, och relevansen fastställdes utifrån förekomsten av ord som ”digital”, ”media”, ”kommunikation” och ”teknik” i projektets inledande avsnitt, tillsammans med ”beredskap”. Slutligen gjordes inom dessa kategorier en åtskillnad mellan de projekt som fokuserar på digital och mediemässig beredskap och de som analyserar beredskapen att hantera kriser eller störande händelser genom digitala och tekniska åtgärder.

Teman

Det insamlade materialet analyserades med hjälp av kvalitativ innehållsanalys för att belysa mönster och spänningar i forskningen om digital beredskap. De analyserade artiklarna, projekten och rapporterna grupperades först efter sina respektive forskningsområden. Därefter framträdde, tvärs över kategorierna, fyra teman och sammanhang där digital beredskap oftast diskuterades

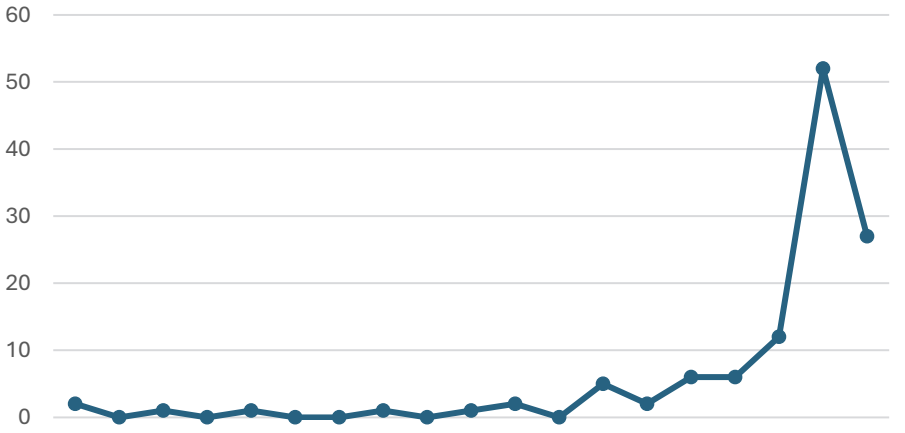

Figur 2: Tidslinje över publicerade artiklar från 2008 till 2026 (de första sex månaderna).

Utbildning

Artiklarna inom detta tema fokuserade på digital beredskap i skolor och vid högskolor, med hänsyn till både lärare och studenter. Digital beredskap diskuterades här främst som en faktor som höjer kvaliteten på undervisningen, som en nödvändighet för att studenterna ska vara förberedda för arbetslivet, och slutligen som en plötslig men nödvändig förändring till följd av Covid-19-pandemin, som till stor del överraskade utbildningssystemet och som nu måste vara förberett på liknande situationer.

Arbetsliv

Många studier fokuserade på graden av digital beredskap i arbetslivet. De huvudsakliga diskussionerna kretsar här kring arbetstagarnas missnöje med klyftan mellan den nivå av digitala färdigheter som krävs och de verktyg eller kompetensutvecklande åtgärder som tillhandahålls på arbetsplatsen. En stor del av litteraturen belyser hur digital beredskap bör förstås inte bara på individnivå utan också, och framför allt, på organisationsnivå.

Hälso- och sjukvård
Artiklarna här fokuserar på den digitala beredskapen inom hälso- och sjukvården och på områden där digitala innovationer visserligen har medfört betydande förändringar och förbättringar, men där det även här krävs stöd i form av utbildning för personalen i dessa miljöer för att undvika att innovationerna går till spillo. Dessutom fokuserar en stor del av litteraturen på Covid-19-pandemin och belyser hur införandet av digital teknik bidrog till att hålla situationen under kontroll, vilket understryker vikten av god digital beredskap inom detta område.

Digitala klyftor
Artiklarna här fokuserar på sambandet mellan digital beredskap och den digitala klyftan i samhället eller mellan länder. Digital beredskap diskuteras här som en faktor som leder till betydande skillnader, inte bara mellan länder utan även inom ett och samma samhälle, vilket skapar nya och förstärker befintliga ojämlikheter.

Digital beredskap

Intresset för digital beredskap har förändrats och utvecklats genom åren i sådan utsträckning att det i den relevanta litteraturen finns en viktig skillnad mellan studier och forskning som genomförts under de senaste fem åren och de som genomfördes före det. Det är inte minst tydligt i volym: omkring 70 av de 113 akademiska artiklarna som grupperats under begreppet ”digital beredskap” har publicerats under de senaste tre åren.

Covid-19-pandemin bidrog till att öka intresset för digital beredskap. Under denna pandemi krävdes en plötslig och radikal övergång till digitala lösningar, trots att det i vissa fall fanns en brist på förberedelser och beredskap för detta. Detta har fått forskare att ställa sig frågan hur dessa processer utvecklades och vilka efterverkningar de skulle komma att få när pandemin väl är över. I detta avseende har pandemin fungerat som en katalysator inte bara för ett ökat intresse för frågan, utan också för en kritisk omprövning av den. Vad pandemin i själva verket har lyft fram är

bristen på digital beredskap i samhället inför en förändring som inträffade så plötsligt (Hathaway m.fl., 2024), och följaktligen också den politiska relevansen av digital beredskap för att begränsa den skada som en oförutsedd händelse, såsom Covid-19, kan orsaka (Bayrakdar & Guveli, 2023). Heinrichs och kollegor (2022) har studerat det möjliga sambandet mellan ländernas nivåer av digital beredskap och antalet Covid-19-fall och dödsfall.

Många av de tidigare artiklarna är empiriskt baserade. Ett undantag här är forskningen om den digitala klyftan, som inledningsvis främst var konceptuellt inriktad men som i senare publikationer i allt högre grad har övergått till empiriskt arbete, inklusive specifika och konkreta fallstudier där digital kompetens spelar en grundläggande roll, både på grund av dess frånvaro och, omvänt, på grund av dess närvaro inom vissa sektorer (Gunnoo m.fl., 2026; Kohli m.fl., 2026).

Arbetsliv och utbildning

Skolor och arbetsplatser är de miljöer som oftast nämns och studeras i litteraturen om digital beredskap, Skolor är, precis som universitet, inte enbart utbildningsmiljöer utan även arbetsmiljöer. Lärare är yrkesutövare på sina arbetsplatser, där de förväntas vara beredda att anamma digitaliseringen av sitt yrke. Å andra sidan är skolor också de platser som förbereder ungdomar för arbetsliv och medborgarskap i ett samhälle präglat av digitalisering Mycket av den litteratur som hittills har producerats om detta ämne belyser därför denna ihållande spänning mellan utbildnings- och arbetsplatssammanhangen när det gäller digital kompetens.

I litteraturen identifieras tre dimensioner av en god digital beredskap inom utbildningen: infrastruktur, det vill säga tillgången till tekniska resurser; pedagogik, det vill säga lärarnas kompetens och beredskap; ekonomi det vill säga resurser som bekosta beredskapsinsatser (Cambeses-Franco & Cambeses-Franco, 2026). Liu och kollegor (2018) definierar digital beredskap som lärares förmåga att effektivt integrera digital teknik i utbildningssammanhang, samtidigt som de betonar institution-

ella och miljömässiga faktorer som bör tas hänsyn till. Kelder och kollegor (2025) kopplar digital beredskap till bredare begrepp som digital kompetens och produktivitet inom högre utbildning, vilka också kan leda till positiva effekter på undervisnings- och inlärningsprocesser genom att exempelvis främja studenternas engagemang. Digital beredskap kan också fungera som ett verktyg för att mäta förmågan och beredskapen att hantera den mer omfattande digitala omvandlingen (Trivedi m.fl., 2024), liksom behovet av att främja digitala färdigheter bland lärare och bland studenter (Holik m.fl., 2023). I de genomförda studierna undersöks lärarnas erfarenheter av digitalisering och deras beredskapsnivå både under deras akademiska studier, innan de faktiskt börjar undervisa (Zainuddin m.fl., 2026), och därefter, när de undervisar. (Musasa, 2023).

Marhani och kollegor (2025) visade att lärare stöter på tekniska problem och uttrycker osäkerhet kring sin egen digitala beredskap, vilket belyser bristen på yrkesinriktad utbildning. Detta kan i sin tur påverka eleverna. Mishra och kollegor (2017) lyfter fram hur det ofta finns en klyfta på arbetsplatsen mellan arbetsgivarnas förväntningar och de digitala färdigheterna hos studenter och andra arbetssökande. Detta erkänns även av studenterna själva, särskilt av kvinnor, som visserligen känner sig trygga med att använda teknik, men ändå hyser tvivel om sin förmåga att tillämpa den i ett yrkesmässigt sammanhang. Studierna pekar också på vikten av att den digitala beredskapen granskas ur ett genusperspektiv, då kvinnor visat sig vara mindre förberedda eller uppfatta sig själva som mindre förberedda, både i utbildningssammanhang och på arbetsplatsen (Mudiyanselage & Mudiyanselage, 2025; Kohli m.fl., 2026; Shehadeh, 2024). Litteraturen har dock inte kunnat påvisa skillnader i individernas beredskap som hänger samman med ålder, vilket kan uppfattas som ett något förvånande resultat. Forskningen har lyft fram att de satsningar på digital teknik som görs inom olika sektorer i samhället bör åtföljas av initiativ som syftar till att främja digital beredskap samt av en infrastruktur som kan stödja användningen och implementeringen av digital teknik (Phan Thi Hang & Balsalobre-

Lorente, 2026). En studie av Keya med flera (2025) undersöker den digitala teknikens roll för att förbättra hanteringen av kriser och incidenter och hävdar att denna bör införlivas i universitetsutbildningarna, tillsammans med andra tillgängliga verktyg för digital beredskap. Digital beredskap betraktas i forskningen ofta som en nödvändig förutsättning, för att optimera effektivitet och produktivitet i näringslivet (Almahameed m.fl. 2026; Yang m.fl., 2026). I detta sammanhang betecknas digital beredskap som en organisatorisk faktor (Varoodhini m.fl., 2025) som beror på om det inom företag och organisationer finns kapacitet att leda den digitala omvandlingen eller inte (Acharya m.fl., 2022).

Forskningen har visat att organisationer med proaktiv digital beredskap och starka interna kommunikationsnätverk hanterar förändringsprocesser mer effektivt (Sadiq m.fl., 2026). Detsamma gäller utbildningssammanhang, där beredskapsnivån bland den akademiska personalen ses som en nyckelfaktor för en framgångsrik digital omvandling av universitet (Zhukabayeva m.fl., 2025). Vad som däremot är mindre utforskat i litteraturen är de effekter och konsekvenser som dessa förändringar har på individer (Haq m.fl., 2026), särskilt i tillväxtekonomier där den digitala beredskapen fortfarande är begränsad. Flera studier har faktiskt visat att för att teknisk innovation ska ha en verkligt positiv inverkan på prestationen måste den åtföljas av åtgärder för digital beredskap (Nanduri & Rincón, 2026; V. Kumar m.fl., 2024). I detta sammanhang undersöks digital beredskap också som en nyckelfaktor för arbetstillfredsställelse (Gunnoo m.fl., 2026), men även, till exempel när det gäller studenter, i relation till den bedömda kvaliteten på den utbildning som erhålls (Kohli m.fl., 2025). Digital kompetensutveckling och professionella lärandegemenskaper har ett direkt och positivt samband med skolornas digitala beredskap och integreringen av digital teknik i undervisningen (Amemasor m.fl., 2025).

Hälso- och sjukvård

Liknande problem förekommer även inom hälso- och sjukvården, som liksom skolor också är arbetsplatser. Di Mattei och kollegor

(2025) visar hur vårdpersonal, medvetna om den snabba digitala omvandlingen inom sektorn, inte känner sig säkra på sin förmåga och beredskap att använda digitala verktyg effektivt i sin dagliga kliniska verksamhet. Flera studier har diskuterat hur förberett sjukvårdssystemet är för införandet av digital vård, både inom enskilda vårdinrättningar och bland vårdpersonal (Bober m.fl., 2024; Bingham m.fl., 2022; Getachew m.fl., 2022; Lennon m.fl., 2017).

Covid-19 belyste bristen på digital beredskap inom hälso- och sjukvården och på sjukhusen, där ett brett spektrum av digitala verktyg infördes under den tiden (Lokmic-Tomkins m.fl. 2025). Beredskap innefattar, enligt litteraturen, en robust folkhälsoteknologisk infrastruktur (Bartoletti m.fl., 2024). I detta avseende finns ett behov av att vidta åtgärder för att stärka den digitala beredskapen inför framtida (globala) folkhälsokriser (Roberts m.fl., 2026; Tan m.fl., 2024), och att bygga vidare på de de innovationer som pandemin medfört, (Ezenwaji m.fl., 2024). Laher och kollegor (2026) påpekar att det bör finnas institutionella strategier som sträcker sig bortom beredskapsförsörjning och även omfattar digital beredskap.

Digitala klyftor

Digital beredskap ses i litteraturen som en källa till betydande skillnader mellan olika länder (Valaskova m.fl., 2025) och olika delar av samhället (Ouakil m.fl., 2026; Kalenyuk m.fl., 2025). Den digitala klyftan i samband med beredskap finns på olika nivåer, som till exempel tillgång, kompetens och resultat. Det finns också skillnader i digital beredskap mellan stads- och landsbygdsområden (Miller & Pedersen 2024). Inom utbildningsområdet visade till exempel Vergara och kollegor (2026) att det finns en skillnad mellan den digitala beredskapsnivån hos lärare vid privata universitet och vid icke-privata universitet, vilket tyder på att ekonomiska resurser kan ha stor betydelse för digitala klyftor. I en studie som omfattade flera länder visade Dewasiri och kollegor (2026) att digital beredskap är en viktig faktor för att framgångsrikt bygga upp smarta cirkulära ekonomier, samtidigt som de

noterade att beredskapsnivåerna varierade avsevärt; mellan olika länder, regioner och samhällssektorer. Detta samband mellan beredskap och digitala klyftor har även analyserats av James (2008), som undersökt de olika komponenterna i digital beredskap, såsom inkomst, kompetens och infrastruktur.

Medieberedskap

Sökningen i WoS identifierade endast fem vetenskapliga artiklar som uttryckligen använder begreppet ”medieberedskap” i sin titel eller sammanfattning. Dessa belyser begreppet ur olika perspektiv, bland annat etisk och organisatorisk beredskap, nyhetsorganisationers förmåga att förutse och reagera på störande händelser samt mediernas och kommunikationens roll i bredare system för samhällelig resiliens och civilförsvar (Kaur & Chauhan, 2024; Takahashi m.fl., 2020; Farbøl m.fl., 2024). Det finns dock en omfattande forskning som berör frågan om medieberedskap utan att explicit använda denna term. I denna forskning behandlas frågor om kriskommunikation journalistik under krisförhållanden, kommunikationsinfrastruktur, teknisk resiliens i medieföretag samt mediernas bidrag till att stärka individers och samhällens beredskap. Sammantaget tyder resultaten på att medieberedskap bäst förstås som ett framväxande och spritt forskningsfält snarare än som ett etablerat och entydigt definierat begrepp.

I artiklarna används begreppet ”medieberedskap” för att beskriva både den interna organisatoriska och den utåtriktade förmågan att fortsätta tillhandahålla tjänster även under extrema och störande omständigheter (Hansen, 2019). Medieberedskap avser övergripande förmågan hos medieinstitutioner, medieorganisationer, journalister, kommunikationssystem och informationsinfrastrukturer att förbereda sig för, hantera och effektivt återhämta sig från kriser, katastrofer och nödsituationer. Begreppet omfattar dock även operativ beredskap, etiska kommunikationsmetoder, teknisk motståndskraft, institutionell samordning och förmågan att ingjuta förtroende hos allmänheten i osäkra situa-

tioner, liksom förmågan att hantera och anpassa sig till digitaliseringen av arbetslivet i medierna.

Ett exempel på mediernas beredskap som diskuteras i de identifierade artiklarna är det allmänna varningssystemet (VMA – Viktigt meddelande till allmänheten) i Sverige, som använder ljudsignaler för att varna allmänheten om ett överhängande hot mot liv eller hälsa och uppmanar dem att omedelbart söka skydd inomhus och lyssna på Sveriges Radio (SR) för ytterligare information (Stjernholm, 2025). Artiklarna belyser den digitala teknikens roll i informationsspridningen och pekar ut digital kommunikation som avgörande för beredskapen inför framtida utmaningar såsom exempelvis pandemier (Penka m.fl., 2024).

Intresset för frågan om mediernas beredskap ökade kraftigt i och med Covid-19-pandemin. Men redan innan denna pandemi genomfördes många studier om medieberedskap och hälso- och sjukvård. Här belyses t. ex. allmänhetens förväntan på att sjukhusens kommunikatörer och medierna ska tillhandahålla all nödvändig information i händelse av en kris (Liu m.fl., 2018). En studie genomförd av Savoia och kollegor (2013) visade på ett starkt samband mellan resultaten av beredskapskommunikation och socioekonomiska faktorer i befolkningen. I mycket av diskussionen understryks att samhällets beredskap i mångt och mycket kan ses som en följd av effektiv kriskommunikation, eftersom sådan kommunikation hjälper medborgarna att utveckla de färdigheter som krävs för att vara förberedda (Johnston et al., 2020). I detta avseende är även modellen för katastrofberedskap och katastrofhanteringsplan för medieinstitutioner utformad för att ge varje medieinstitution, stor eller liten, offentlig eller privat, möjlighet att utveckla eller förbättra sin egen katastrofberedskaps- och katastrofhanteringsplan.[4] Som den första omfattande handlingsplanen i sitt slag, utvecklad med hjälp av förslag från internationella experter, hjälper den medierna att förbereda sig på institutionell nivå för att hantera nödsituationer och att genom sitt

[4] Modell för katastrofberedskaps- och insatsplan för medieinstitutioner finns på: https://www.unesco.org/en/media-crisis/model-plan

arbete bidra mer effektivt till att bygga upp samhällets motståndskraft. Flera studier har specifikt fokuserat på beredskap genom IKT (Lundälv m.fl., 2022; Eriksson m.fl., 2021; Magnusson & Öberg, 2015; Coombs & Holladay, 2012), däribland sådana som riktar sig till specifika grupper såsom personer med funktionsnedsättning (Nilsson m.fl., 2022; Lundälv m.fl., 2021).

En stor del av den befintliga forskningen är historiskt inriktad och mycket handlar om kalla kriget, vilket undersöks i studien av Farbøl och kollegor (2024), där de granskar hur social resiliens blev fokus för statliga insatser i Danmark under den perioden, och hur psykologiskt försvar ersattes av en mer praktisk strategi och beredskap i medierna. I samma anda analyserar Bennesved & Sylvest (2022) filmens och televisionens roll i utformningen av de berättelserna om civilförsvaret, och hur beredskap förmedlas genom medierna där det gestaltas som inte bara ett statligt ansvar utan också som en individuell medborgerlig plikt. (Farbøl, 2022).

Litteraturen undersöker också de representationsstrategier som medierna använder i samband med katastrofhändelser (Parida m.fl., 2021) och vilken roll journalister och nyhetsorganisationer spelar i hanteringen av krissituationer (Houston m.fl., 2019). Kommunikation identifieras här som en väsentlig aspekt av katastrofbegränsning, beredskap och insatser (Houston, 2015). Med omvälvande händelser som utgångspunkt utforskar litteraturen även förändringar i journalistiska metoder, till exempel när det gäller organisatorisk beredskap och planer för katastrofbevakning, (Takahashi & Zhang, 2025; Takahashi et al., 2020; Coombs, 2014). I detta avseende är mediernas beredskap också kopplad till etiska överväganden (Sand, 2026). Forskningen har visat att mediesektorn och de som arbetar inom den ofta saknar adekvat utbildning och beredskap för att hantera exempelvis nyheter om traumatiska händelser (Anderson & Bourke, 2020; Amend et al., 2012). Enligt vissa studier skulle denna brist på beredskap att rapportera om terroristattacker och katastrofer vara kopplad till otillräcklig expertis inom vetenskap och medicin (Robinson & Newstetter, 2003; Covello m.fl., 2001).

Digital beredskap utöver publicerade arbeten

Litteraturöversikter bygger till sin natur på publicerade arbeten och ligger därför ofta efter mer aktuell forskning. För att fånga upp nyare forskning genomförde vi även en sökning i den svenska forskningsdatabasen (SweCris). Sökningen gav 85 projekt, varav 13 inkluderades i analysen på grund av sitt uttryckliga fokus på digital och mediebaserad beredskap. De pågående studierna behandlar ett brett spektrum av samhälleliga och digitala beredskapsutmaningar, däribland krishantering, distansundervisning, artificiell intelligens, cybersäkerhet, informationsresiliens, klimatanpassning och kommunal beredskap.

Precis som i den litteratur som granskats i de föregående kapitlen framträder även här utbildning och fortbildning som centrala mekanismer för att stärka beredskapen. Projektet ”Innovativ testmiljö för framtida distansundervisning vid Lapplands gymnasium” (2015-02339_Vinnova) fokuserade på att utveckla hållbara miljöer för distansundervisning och öka lärarnas beredskap att verka i digitalt medierade utbildningssammanhang. Flera projekt undersökte hur digital teknik kan stärka beredskap, utbildning och beslutsfattande. Projektet ”Virtual Studio for Crisis Training” (2013-04203_Vinnova) undersökte hur IKT-stödda utbildningsmiljöer kunde förbättra krisberedskapen genom digital simulering och inlärning. Projektet ”Dual Purpose Virtual Reality (VR) Team Training for Civilian and Military Medics” (2024-03316_Vinnova) visade på en mer avancerad tillämpning av immersiva tekniker, där virtuell verklighet användes för att stödja realistisk utbildning av medicinska team i både militära och civila sammanhang. Strängnäs kommuns projekt om AI-språkmodellen ADA (2020-04054_Vinnova) undersökte hur naturlig språkbehandling kan stödja socialtjänsten genom att identifiera tecken på våld och konflikter i barnomsorgsrapporter. Det lyfte också fram behovet av nationell samordning i arbetet med databeredskap.

Projekten ifrågasätter ofta de traditionella top-down-strategierna för beredskap genom att lägga tonvikten på medborgarengagemang och inkludering, och utgår från att beredskapen

påverkas av olika livssituationer, sociala förhållanden och tillgång till information, såsom i projekten ”Co-” (Metoder för att utforska könsnormer), ”Communication and Security Concerns in Crisis Situations” (2019-01979_Vinnova) och ”Norm-Creative Crisis Preparedness” (2020-00677_Vinnova). Citizen Sensing – Urban Climate Resilience through Participatory Risk Management Systems (2017-01719_Formas) utvecklade ett deltagarbaserat riskhanteringssystem för att hjälpa medborgarna genom att tillgodose sina kunskapsbehov, så att de är bättre förberedda att fatta lämpliga beslut och vidta lämpliga åtgärder vid kriser.

Projektet Cybersäkerhet i kommunal förvaltning – en jämförande studie (2021-06310_VR) undersökte hur kommuner förstår, organiserar och hanterar cybersäkerhetsrisker. Resultaten från detta område är särskilt relevanta med tanke på kommunernas ansvar för samhällsviktiga tjänster och deras varierande nivåer av organisatorisk beredskap och resurser. ”Safer Together? A Critical Study of Inter-Municipal Collaboration on Societal Preparedness and Security” (2025-03949_VR) och ”Mainstreaming Preparedness? Planning for Preparedness in Policy and Practice” (2025-05162_VR) undersöker hur kommuner hanterar ökande krav på beredskap samtidigt som de står inför konkurrerande politiska prioriteringar.

Slutligen undersökte projektet Förhandlingar om yrkesmässig auktoritet och sanning i nyhetsmedier, museer och högre utbildning (2018-01339_VR) hur etablerade kunskapsinstitutioner är förberedda att hantera falska nyheter, desinformation och motstånd mot fakta. På liknande sätt utforskade projektet Mediekunskap och beredskap under kalla kriget (2019-02664_VR) historiska perspektiv på psykologiskt försvar och strategisk kommunikation.

Sammantaget visar projekten på en gradvis förskjutning från teknikfokuserad innovation mot mer integrerade tillvägagångssätt som kombinerar tekniska lösningar med organisatorisk kapacitet, styrning samt medborgar- och samhällsengagemang.

Slutsatser

Genom litteraturöversikten i kombination med analysen av aktuella projekt om digital beredskap och medieberedskap har fyra centrala områden identifierats som behandlas i forskningen: arbetsliv, utbildning, hälso-och sjukvård och digitala klyftor i relation till beredskap. Den markanta skillnaden mellan forsknings en om digital beredskap och medieberedskap ligger inte bara i det stora antalet publicerade artiklar utan även i den analytiska ansatsen. Medan forskningen om digital beredskap inledningsvis har fokuserat på frågor om hur redo samhällen, organisationer och individer är att anamma digital teknik, fokuserar studier av medieberedskap på den roll som medierna spelar för att förbereda samhällen inför kriser, naturkatastrofer och i krigstider. Här lyfts journalisternas roll samt specifika format och innehåll, såsom nyheter, fram. Nya artiklar om medieberedskap betonar också vikten av underhållningsformat för långsiktig resiliens. I synnerhet lyfts public service-medierna fram som kritisk samhällsinfrastruktur med ett särskilt ansvar för att bidra till samhällets beredskap.

Sammantaget visar den tidigare forskningen att frågor om medier, digital infrastruktur och beredskap har fått en alltmer framträdande plats, inte minst mot bakgrund av ett förändrat säkerhetspolitiskt läge och en alltmer digitaliserad mediemiljö. Samtidigt kvarstår flera betydande kunskapsluckor. För det första saknas i stor utsträckning jämförande studier. Forskningen är ofta koncentrerad till enskilda nationella kontexter, organisationer eller kriser, vilket begränsar möjligheterna att förstå hur olika institutionella, politiska och mediala förutsättningar formar beredskapsarbetet. Jämförande perspektiv behövs därför för att identifiera såväl gemensamma utmaningar som nationellt och institutionellt specifika sätt att organisera och förstå beredskap.

För det andra har frågor om digital beredskap och medieberedskap i hög grad behandlats som separata forskningsområden. Digital beredskap har framför allt diskuterats i relation till cybersäkerhet, teknisk infrastruktur, informationssystem och

digitala sårbarheter, medan forskning om medieberedskap oftare har fokuserat på journalistikens och medieorganisationernas roll under kriser och krig, informationsförsörjning och relationen mellan medier och statliga aktörer. I ett medielandskap där journalistik, informationsförmedling och samhällskommunikation är genomgripande beroende av digitala infrastrukturer blir denna uppdelning allt mindre ändamålsenlig. Det finns därför ett behov av forskning som undersöker digital beredskap och medieberedskap tillsammans, och som analyserar hur tekniska, organisatoriska och journalistiska dimensioner av beredskap griper in i varandra.

För det tredje vet vi fortfarande förhållandevis lite om hur beredskapsarbetet förstås och praktiseras av de människor som faktiskt är involverade i det. Mycket av den befintliga forskningen tar sin utgångspunkt i policyer, institutionella strukturer, strategier och formella styrdokument. Betydligt mindre uppmärksamhet har ägnats åt erfarenheter, bedömningar och praktiker hos journalister, redaktörer, chefer, teknisk personal och andra yrkesgrupper som förväntas omsätta beredskapsplaner i konkret verksamhet. Ett sådant aktörs- och praktikperspektiv är centralt för att förstå hur beredskap faktiskt skapas, upprätthålls och förhandlas i vardagen – men också vilka spänningar, osäkerheter och målkonflikter som uppstår när formella beredskapskrav möter medieorganisationernas professionella normer och praktiska villkor.

Det finns således ett tydligt behov av forskning som kombinerar dessa tre perspektiv: jämförande analyser, en integrerad förståelse av digital beredskap och medieberedskap samt ett aktörsnära perspektiv på beredskap som praktisk och organisatorisk verksamhet. En sådan ansats kan bidra till en mer samlad förståelse av hur mediers beredskap formas under olika samhälleliga och institutionella villkor, och av hur den faktiskt realiseras av de människor och organisationer som förväntas upprätthålla medierna funktion i situationer av kris och krig.

Referenser

Acharya, A., Black, R. C., Smithies, A., Darzi, A. (2022). Evaluating the impact of a digital leadership programme on national digital priorities: a mixed methods study. *BMJ Open*. 12(4).

Albulayhi, O., & Alkhalifah, A. (2026). AI Governance Risk Tiering for Sustainable Digital Infrastructure: A Systematic Review of Cybersecurity Frameworks. Sustainability, 18(6), 2986. https://doi.org/10.3390/su18062986

Almahameed, M., Almohtaseb, A. & Shakkour, A. (2026). Dynamic capabilities, digital readiness, and SME performance: Insights for project and operations management in emerging markets. *Journal of Project Management*. 11. 561–576.

Amemasor S. K., Oppong S.O., Ghansah, B., Benuwa, B. B., & Agbeko, M. (2025) The influence of digital professional development and professional learning communities in the relationship between school digital preparedness and digital instructional integration. *PLOS ONE* 20(7): e0328883. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0328883

Amend, E., Kay, L., & Reilly, R.C. (2012) Journalism on the spot: ethical dilemmas when covering trauma and the implications for journalism education. *Journal of Mass Media Ethics* 27(4): 235–247.

Anderson, S., & Bourke, B. (2020) Teaching collegiate journalists how to cover traumatic events using moral development theory. *Journalism and Mass Communication Educator* 75(2): 233–246.

Kumar, A., Salmona, M., Berry, R., & Grummert, S. 2023. Digital transformation preparedness: an exploratory study, *Digital Transformation and Society, Emerald Group Publishing Limited*, vol. 3(2), pages 127–144, October.

Bartoletti, M., Bussini, L., Bavaro, D. F., & Cento, V. (2024). What do clinicians mean by epidemics' preparedness. *Clin Microbiol Infect.* 30(5):586–591.

Bayrakdar, S., & Guveli, A. (2023). Inequalities in home learning and schools' remote teaching provision during the COVID-19 school closure in the UK. *Sociology, 57*(4), 767–788. https://doi.org/10.1177/00380385221122444

Bennesved, P., Sylvest, C. (2022). Embedding Preparedness, Assigning Responsibility: The Role of Film in Sociotechnical Imaginaries of Civil Defence. In: Cronqvist, M., Farbøl, R., Sylvest, C. (eds) *Cold War Civil Defence in Western Europe*. Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-84281-9_5

Berlilana, Noparumpa, T., Ruangkanjanases, A., Hariguna, T., & Sarmini. (2021). Organization Benefit as an Outcome of Organizational Security Adoption: The Role of Cyber Security Readiness and Technology Readiness. *Sustainability*, *13*(24), 13761. https://doi.org/10.3390/su132413761

Bingham, J. M., Rossi, M. A., & Truong, H. (2022). Addressing the need for a telehealth readiness assessment tool as a digital health strategy. *J Am Pharm Assoc (2003)*. 62(5):1524-1527.

Bober, T., Rollman, B.L., Handler, S., Watson, A., Nelson L.A., Faieta, J., & Rosland, A.M. (2024). Digital Health Readiness: Making Digital Health Care More Inclusive. *JMIR Mhealth Uhealth* 12:e58035

Boin, A., & van Eeten, M. J. G. (2013). The Resilient Organization. *Public Management Review*, 15(3), 429–445. https://doi.org/10.1080/14719037.2013.769856

Cambeses Franco, C., & Cambeses Franco, P. (2026). A country-level preparedness index for digital education: infrastructure, teacher scientific-technology competence, and socioeconomic context. *Educ Inf Technol*. https://doi.org/10.1007/s10639-026-14042-9

Carlsson, H., Engström, L., & Olsson Dahlquist, L. (2026). Inclusive media and information literacy (IMIL): Building a framework for an age of preparedness and responsibilisation. *Information Research an International Electronic Journal*, 31(iConf), 1033–1041. https://doi.org/10.47989/ir31iConf64178

Casey, E, & Souvignet, T. R. (2020). Digital transformation risk management in forensic science laboratories. *Forensic Sci Int*. 316:110486.

Chapman, T. A., & Reithel, B. J. (2021). Perceptions of Cybersecurity Readiness among Workgroup IT Managers. *Journal of Computer Information Systems*, 61(5), 438–449. https://doi.org/10.1080/08874417.2019.1703224

Chounta, I.-A., Ortega-Arranz, A., Daskalaki, S. (2024). Toward a data-informed framework for the assessment of digital readiness of higher education institutions. International *Journal of Educational Technology in Higher Education*, 21(59)

Coombs, W. T. (2014). *Ongoing Crisis Communication: Planning, Managing, and Responding.* Thousand Oaks, CA: Sage.

Coombs, W. T. and Holladay, S. J. (Eds) (2012). *The Handbook of Crisis Communication*. Wiley-Blackwelll, Chichester.

Covello, V. T., Peters, R. G., Wojtecki, J. G., & Hyde, R. C. (2001). Risk communication, the West Nile virus epidemic, and bioterrorism: responding to the communication challenges posed by the intentional or unintentional release of a pathogen in an urban setting. *J Urban Health*. 78: 382–391

Dewasiri, N. J., Singh, R., Najeeb, A, & Shanika Hansini Rathnasiri, M. (2026). Exploring enablers and challenges in building smart circular economies through industry 4.0 technologies in South Asia. *Discov Sustain* 7, 220. https://doi.org/10.1007/s43621-026-02614-1

Di Mattei, V. E., Perego, G., Milano, F., Cugnata, F., Brombin, C., Catarinella, A., Gatti, F., Dettori, L. B., Tuzii, J., & Bottinelli, E. (2025). Preparedness for the Digital Transition in Healthcare: Insights from an Italian Sample of Professionals. *Healthcare*, 13(20), 2556. https://doi.org/10.3390/healthcare13202556

Donahue, A. K., Eckel, C. C., & Wilson, R. K. (2014). Ready or Not? How Citizens and Public Officials Perceive Risk and Preparedness. *The American Review of Public Administration*, 44(4_suppl), 89S-111S.

Duchek, S. (2020). Organizational resilience: A capability-based conceptualization. *Business Research*, 13, 215–246.

Duit, A. (2016). Resilience thinking: Lessons for Public Administration. *Public Administration* 94: 364–380.

Englund, L, Bergh Johannesson, K., & Arnberg, F.K. (2023) Reporting under extreme conditions: journalists' experience of disaster coverage. *Front. Commun.* 8:1060169.

Eriksson, M., Lundälv, J. & Nilsson, E.M. (2021). Challenging norms of crisis preparedness by listening to voices from the (dis)ability movement in Sweden. Proceedings of the International Crisis and Risk Communication Conference, Vol. 4, pp. 19–22, Orlando Fl: Nicholson School of Communication and Media, available at: https://doi.org/10.30658/icrcc.2021.05.

Ezenwaji, C. O., Alum, E.U., & Ugwu, O.P. (2024). The role of digital health in pandemic preparedness and response: securing global health? *Glob Health Action*. 31;17(1):2419694.

Farbøl, R. (2022). Ruins of Resilience: Imaginaries and Materiality Imagineered and Embedded in Civil Defence Architecture. In: Cronqvist, M., Farbøl, R., Sylvest, C. (eds) *Cold War Civil Defence in Western Europe.* Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-84281-9_7

Farbøl, R., Bjørnsson, I., & Cronqvist, M. (2024). Cold War conduct: knowledge transfer, psychological defence, and media preparedness in Denmark between Sweden, Norway, and NATO, 1954–1967. *Scandinavian Journal of History,* 49(5), 605–628. https://doi.org/10.1080/03468755.2024.2363252

Fekete, A., & Rhyner, J. (2020). Sustainable Digital Transformation of Disaster Risk—Integrating New Types of Digital Social Vulnerability and Interdependencies with Critical Infrastructure. *Sustainability*, 12(22), 9324

Getachew, E., Woldeamanuel, Y., & Manyazewal, T. (2022). Capacity and readiness assessment of healthcare facilities for digital health interventions against tuberculosis and HIV in Addis Ababa, Ethiopia. *Front Digit Health*.4:821390.

Gunnoo, L., Ladsawut, J., & Fauzel, S. (2026). Gen Z in the digital era: reframing job satisfaction in the modern workplace. *Journal of Organizational Effectiveness: People and Performance*, Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print.

Hang, N.P., & Balsalobre-Lorente, D. (2025). Technological innovation and digitalization in Asian countries' economic development. *Journal of Financial Economic Policy*, 18(4) pp. 545–559, doi: https://doi.org/10.1108/JFEP-04-2025-0134

Hansen, A. (2019). *Environment, Media and Communication*. (second ed.), Routledge

Hasan, S., Ali, M., Kurnia, S., Thurasamy, R. (2021). Evaluating the cyber security readiness of organizations and its influence on performance. *Journal of Information Security and Applications*, Volume 58.

Hathaway D. M., Gudmundsdottir, G. B., & Korona, M. (2023). Teachers' online preparedness in times of crises: trends from Norway and US. *Educ Inf Technol* 1–29.

Heinrichs, H., Mueller, F., Rohfleisch, L., Schulz, V., Talbot, S.R., & Kiessling F. (2022). Digitalization impacts the COVID-19 pandemic and the stringency of government measures. *Sci Rep* 12(1):21628.

Holik, I., Kersánszki, T., Molnár, G., & Sanda, I. D. (2023). Teachers' Digital Skills and Methodological Characteristics of Online Education. *International Journal of Engineering Pedagogy (iJEP)*, 13(4), pp. 50–65. https://doi.org/10.3991/ijep.v13i4.37077

Houston, J. B., Schraedley, M., Worley, M., Reed, K., & Saidi, J. (2019). Disaster journalism: fostering citizen and community disaster mitigation, preparedness, response, recovery, and resilience across the disaster cycle. *Disasters*. 43. 10.1111/disa.12352.

Houston, J.B. (2015) Bouncing forward: assessing advances in community resilience assessment, inter-vention, and theory to guide future work. *American Behavioral Scientist.* 59(2). pp. 175–180.

Mudiyanselage, P. S. I., & Mudiyanselage, K. S. S. (2025) Nursing undergraduates' use, readiness, barriers, and perceived effectiveness of online distance learning during COVID-19 in Sri Lanka: a cross-sectional study. *BMC Nurs* 24, 932 (2025). https://doi.org/10.1186/s12912-025-03583-y

James, J. (2008). Re-estimating the difficulty of closing the digital divide. *J. Am. Soc. Inf. Sci.,* 59: 2024-2032. https://doi.org/10.1002/asi.20897

James, J. (2012). The ICT Development Index and the digital divide: How are they related? *Technological Forecasting and Social Change*. 79(3):587–594.

Johnston, K., Taylor, M., Ryan, B. (2020). Emergency management communication: The paradox of the positive in public communication for preparedness, *Public Relations Review.* 46(2). https://doi.org/10.1016/j.pubrev.2020.101903.

Kalenyuk, I., Tsymbal, L., & Celika, M. (2025). Digital business transformation: trends and opportunities in Ukraine. *Baltic Journal of Economic Studies*, 11(5), 55-64. https://doi.org/10.30525/2256-0742/2025-11-5-55-64

Kelder, J.A., Crawford, J., Al Naabi, I. & To, L. (2025). Enhancing digital productivity and capability in higher education through authentic leader behaviors: A cross-cultural structural equation model. *Educ Inf Technol* 30, 17751–17767. https://doi.org/10.1007/s10639-025-13422-x

Keya, R. T., Heldal, I., Patel, D., & Murano, P. (2025). Towards integrating digital preparedness into higher education. *Proceedings of the 26th European Conference on Knowledge Management*, 1207–1214. https://doi.org/10.34190/ECKM.26.2.3843

Kohli, J.K., Raj, R., Rawat, N., Gupta, A. (2026). Impact of faculty e-Readiness on service quality in higher education institutions: a gendered perspective. *Journal of Applied Research in Higher Education*, 18(5): 1351–1364. https://doi.org/10.1108/JARHE-10-2024-0524

Kohn, S., Eaton, J. L., Feroz, S., Bainbridge, A. A., Hoolachan, J., & Barnett, D. J. (2012) Personal disaster preparedness: an integrative review of the literature. *Disaster Med Public Health Prep*. 6(3):217–31.

Kuang, D., & Liao, K. H. (2020). Learning from Floods: Linking flood experience and flood resilience. *J. Environ. Manag.* 271, 111025.

Kumar, V., Vrat, P., & Shankar, R. (2024). Managing Implementation Issues in Industry 4.0: A soft Systems Methodology-based Approach. *Springer*, 37(6): 1069-1100.

Laher, Z., Badat, A., Gathoo, A., Notoria, M. M., Cachalia, M., Sardiwalla, Z. M., Monethi, M., & Tlaalajoe-Mokhatla, N. (2026). Assessing the Implications of Loadshedding on Academic Workload Management by Preclinical MBChB Students. *Futurity Education*, 6(1), 198–216. https://doi.org/10.57125/FED.2026.03.11

Lennon, M.R., Bouamrane, M., Devlin, A.M., O'Connor, S., O'Donnell, C., & Chetty, U. (2017). Readiness for delivering digital health at scale: lessons from a longitudinal qualitative evaluation of a national digital health innovation program in the United Kingdom. *J Med Internet Res*. 19(2):e42.

Levai, C. M., Stanga, L., Nussbaum, L. A., Gherman, A. M., Popa, D.-I., & Fizedean, C. (2026). Clinician Acceptance of Artificial Intelligence- and Extended Reality-Enabled Telemedicine: A Cross-Sectional Vignette Survey of Residents and Nurses in Romania. *Journal of Clinical Medicine*, 15(10), 3565. https://doi.org/10.3390/jcm15103565

Limnios, E., Tim Mazzarol, T., Ghadouani, A., & Schilizzi, S. (2014). The resilience architecture framework: four organizational archetypes. *European Management Journal* 32: 104–116.

Liu, B., Fowler, B., Roberts, H., Herovic, E. (2018). Keeping hospitals operating during disasters through crisis communication preparedness, *Public Relations Review*, Volume 44, Issue 4, Pages 585–597 https://doi.org/10.1016/j.pubrev.2018.06.002.

Liu, J., Darko, E.N., & Aziku, M. (2025). Relationship between digital pre paredness and digital integration: mediation evidence on the role of school climate. J. *New Approaches Educ. Res.* 14, 18. https://doi.org/10.1007/s44322-025-00040-1

Lokmic-Tomkins, Z., Lin, Y.F., Robinson, E., Bichel-Findlay, J., Faisal, M., & Dowding, D. (2026). Insights from the rapid implementation of digital technologies in nursing practice during COVID-19 - a survey. *Contemp Nurse*. 62(1):32–47.

Lundälv, J., Nilsson, E. and Eriksson, M. (2022), "Covid-19 pandemic coping strategies in a complex landscape of crisis communication: a participatory study with disability organisations in Sweden", *Baltic Screen Media Review (BSMR),* Vol. 10 No. 1, pp. 141–161, doi: https://doi.org/10.2478/bsmr-2022-0010.

Lundälv, J., Nilsson, El. M. and Eriksson, M. (2021), "*Normkreativ krisberedskap: Ett forskningsprojekt med syftet att utveckla metoder som stärker allmänhetens beredskap inför och hantering av samhällskriser såsom pandemier*", Rapport, RISE – Research Institutes of Sweden, Göteborgs universitet, Umeå universitet och Malmö universitet.

Magnusson, M., & Öberg, L. M. (2015). Crisis Training Software and User Needs–Research Directions. In Palen, Büscher, Comes & Hughes (eds.), P*roceedings of the ISCRAM 2015 Conference*, Kristiansand, May 24-27. ISSN: 2411-3387, ISBN: 978-82-7117-788-1.

Marchau, V. A. W. J.; Walker, W.E.; Bloemen, P. J. T. M.; Popper, S.W. (Eds.) (2019). *Decision Making Under Deep Uncertainty*. Springer International Publishing: Cham, Switzerland.

Marhani, A., & Munir, N. (2025). Exploring English Teachers' Views and Obstacles in Implementing Mobile Apps for Vocabulary Teaching. *International Journal of Language, Education, and Literature (IJLEL).* Vol. 2, No 4, pp. 555–568.

Miller, E. E., & Pedersen, S. (2024). Promises and Limitations in District Digital Capacity for Education During COVID-19. *AERA Open*, 10. https://doi.org/10.1177/23328584241303875

Mishra, K. E., Wilder, K. M., & Mishra, A. K. (2017). Digital literacy in the marketing curriculum: Are female college students prepared for digital jobs? *Industry and Higher Education, 31*(3), 204–211. https://doi.org/10.1177/0950422217697838

Musasa, A. (2023). *Teacher digital preparedness for the integration of digital tools in mathematics teaching in selected Johannesburg Secondary Schools* [Master's dissertation, University of Johannesburg]

Nanduri, R. K., & Rincón, L. C. (2026). Trust, Digital Capability, and Knowledge Sharing: An Opportunity for Technological Innovation. *Administrative Sciences*, 16(3), 139. https://doi.org/10.3390/admsci16030139

Nieves-Pizarro, Y., Takahashi, B., & Chavez, M. (2019). When everything else fails: radio journalism during hurricane Maria in Puerto Rico. *J. Pract*.13, 799–816.

Nillasithanukroh, S., Park, C. H., Baek, J., Ahn, G.-J., & Richards, R. (2025). Mapping the landscape of cybersecurity preparedness: A systematic review of non-technological determinants and consequences. *Technology in Society*, 83.

Nilsson, E.M., Lundälv, J., & Eriksson, M. (2022), Design opportunities for future development of crisis communication technologies for marginalised groups. Co-designing with Swedish disability organisations. *Journal of Enabling Technologies*, Vol. 16 No. 3 pp. 159–171, doi: https://doi.org/10.1108/JET-01-2022-0006

Ommer, J., Kalas, M., Neumann, J., Blackburn, S., & Cloke, H. L. (2025). A No-Regrets Framework for Sustainable Individual and Collective Flood Preparedness Under Uncertainty. *Sustainability*, 17(13), 5828. https://doi.org/10.3390/su17135828

Ortiz-de-Mandojana, N., & Bansal, P. (2016). The long-term benefits of organizational resilience through sustainable business practices. *Strategic Management Journal* 37: 1615–1631.

Ouakil, H., Lechheb, H., El Arfaoui, M., Salhi, Z. (2026). AI readiness and public governance in Africa: a system GMM and spatial regression analysis. *Digital Policy, Regulation and Governance*, Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print. https://doi.org/10.1108/DPRG-11-2025-0408

Parida, D., Moses, S., Rahaman, K., R. (2021). Analysing media framing of cyclone Amphan: Implications for risk communication and disaster preparedness. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, Vol 59, 102272. https://doi.org/10.1016/j.ijdrr.2021.102272.

Parkkinen, M. (2021). Engagements with uncertain futures. Analysing survivalist preparedness. *Futures*. 133.

Paton, D. (2003). Disaster preparedness: A social-cognitive perspective. *Disaster Prevention and Management*. 12. 210–216.

Penka, M.B., Tangang, A., Alang Wung, E., Tata Kelese, M., & Okwen, P. (2024) Addressing infodemic for pandemic preparedness in the digital age: a focus on Middle Africa. Front. *Public Health* 12:1275702.

Pérez-Escoda, A., García-Ruiz, R., & Aguaded, I. (2019). Dimensions of digital literacy based on five models of development. *Culture and Education*, 31(2), 232–266.

Preet, A., & Khurana, A. (2026). Efficiency–Resilience Analysis of Indian Public Sector Banks. Prabandhan: *Indian Journal of Management*, 19(5), 56–74. https://doi.org/10.17010/pijom/2026/v19i5/174600

Roberts, S., Samuel, G., Huang, P., Lee, P. H., & Kuan, C. I. (2025). Co-learning in crisis: A comparative analysis of digital preparedness during COVID-19 in Taiwan and the United Kingdom. *Global Public Health*, 20(1). https://doi.org/10.1080/17441692.2025.2593786

Robinson, S.J., (2003). Newstetter WC: Uncertain science and certain deadlines: CDC responses to the media during the anthrax attacks of 2001. *J Health Commun*. 8(1): 17–34; discussion 148–51.

Sadiq, M., Chau, K.Y., Moslehpour, M., Brezina, I., & Leong, M.K. (2026). Digital platforms, innovation networks, and institutional support in circular economy adoption: A moderated mediation analysis in Emerging Economies. *Technology in Society, Elsevier,* vol. 85(C).

Sand, S. A. (2026). Covering tragedy in a small community: A practice-oriented study of local journalism, embeddedness, and ethical decision-making. *Journalism*, 27(5), 1448–1464.

Sandstig, G., Boholm, M., & Berlin, J. (2026). ”Paradox of cybersecurity? The democratic deficit in municipal work to raise citizens’ risk awareness”. *International Journal of Emergency Services*, Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print. https://doi.org/10.1108/IJES-05-2025-0029

Savoia, E., Lin, L., & Viswanath, K. (2013). Communications in Public Health Emergency Preparedness: A Systematic Review of the Literature. *Biosecurity and Bioterrorism: Biodefense Strategy, Practice, and Science*. 11(3):170–184. doi:10.1089/bsp.2013.0038

Shehadeh, M. (2024). Digital transformation: A catalyst for sustainable business practices. In A. Hamdan (Ed.), *Technological innovations for business, education and sustainability* (pp. 51–65). Emerald Publishing Limited. https://doi.org/10.1108/978-1-83753-332-920241004

Soomro, M. A., Hizam-Hanafiah, M., & Abdullah, N. L. (2024). Digital readiness models: a systematic literature review. *COMPUSOFT: An International Journal of Advanced Computer Technology,* 9(03), 3596–3605. https://ijact.in/index.php/j/article/view/558

Pingali, S., Singha, S., Arunachalam, S., & Pedada, K. (2023). Digital readiness of small and medium enterprises in emerging markets: The construct, propositions, measurement, and implications, *Journal of Business Research,* Volume 164. 113973, https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2023.113973.

Stjernholm, E. (2025, August 13–15). *Negotiating Swedish media preparedness: The maintenance of a communication infrastructure in case of crisis or war* [Conference presentation]

Takahashi, B., & Zhang, Q. (2025). Place in Disaster Coverage: Newspaper Coverage of Hurricane Maria in Puerto Rico. *Journalism Practice*, 19(2), 447–465. https://doi.org/10.1080/17512786.2023.2190150

Takahashi, B., Zhang, Q., & Chavez, M. (2020). Preparing for the Worst: Lessons for News Media After Hurricane Maria in Puerto Rico. *Journalism Practice*, 14(9), 1106–1124. https://doi.org/10.1080/17512786.2019.1682941

Tan, Y. R., Wong, B. L., Kiwuwa-Muyingo, S., Stinckwich, S., Yap, P. (2024). Editorial: A digitally-enabled, science-based global pandemic preparedness and response scheme: how ready are we for the next pandemic? *Front Public Health*. 14;12:1429615.

Trivedi, T., Vora, H., & Bhatt, V. (2024). Predicting the antecedents of digital readiness of teachers by examining the mediating role of job satisfaction. *International Journal of Innovation and Learning*. 35.

Tsen, E., Ko, R. K. L., & Slapnicar, S. (2022). An exploratory study of organizational cyber resilience, its precursors and outcomes. *Journal of Organizational Computing and Electronic Commerce*, 32(2), 153–174. https://doi.org/10.1080/10919392.2022.2068906

ul Haq, F., Masood, A., Abbas, M., Ahmed, A., & Ahmed, I. (2026). AI-induced job insecurity and employee burnout: The moderating role of AI self-efficacy in emerging market manufacturing. *Human Systems Management*, 0(0). https://doi.org/10.1177/01672533261439540

UNDP. (2025). *UNDP Annual Report 2024*. https://www.undp.org/publications/undp-annual-report-2024

United Nations Office for Disaster Risk Reduction (UNDRR). 2017. *The Sendai Framework Terminology on Disaster Risk Reduction. "Preparedness"*. Accessed 10 May 2026. https://www.undrr.org/terminology/preparedness.

Valaskova, K., Juracka, D., Nagy, M., & Chaudhuri, S. (2025). Digital readiness across the European Union: A multidimensional empirical assessment of structural determinants, intra-regional disparities, and strategic implications in the era of Industry 5.0. Equilibrium. *Quarterly Journal of Economics and Economic Policy*, 20(3), 1035-1086. https://doi.org/10.24136/eq.3886

Varoodhini, S., Anilkumar, J., Das, R., Bharathi, T., Babu, S. R., Anjum, A., & Mahabub Basha, S. (2025). Determinants of Employee Engagement in Organized Retail: an analytical study. *Archives for Technical Sciences*. 2025 Dec 30;3(34):72–83.

Vergara, D., del Bosque, A., Fernández-Arias, P., Lampropoulos, G., & Antón-Sancho, Á. (2026). Bridging the Digital Divide Among Higher Education Faculty: The Role of University Type and Faculty ICT Expertise. *Education Sciences,* 16(4), 579. https://doi.org/10.3390/educsci16040579

Williams, T. A., Gruber, D. A., Sutcliffe, K. M., Shepherd, D. A., Zhao, E. Y. (2017). "Organizational response to adversity: Fusing crisis management and resilience research streams." *Academy of Management Annals*, 11 (2): 733–769

World Bank. (2020). *Annual Report 2020. Supporting Countries in Unprecedented Times*. https://openknowledge.worldbank.org/entities/publication/695a4509-25c7-5a14-b232-7ca1369ec22b

Yang, Q., Aman, A. B., Zaki, H. O., & Baharin, R. (2026). Digital trade Transformation for SMES in Asia Pacific Using the Technology Organization-Environment Framework: A Systematic Literature Review. *Veredas Do Direito*, 23(4), https://doi.org/10.18623/rvd.v23.n4.4766

Zainuddin, Z., Churiyah, M., Rahayu, W., Pratikto, H., & Halili, S. H (2026). E-portfolios as authentic assessment in pre-service teacher education: enhancing reflection, professional identity, and digital preparedness. *Education and Information Technologies*. 31.

Zhukabayeva, T., Baumuratova, D., Zholshiyeva, L., Karabay, A., & Abdrakhmanov, K. (2025). Digital Transformation in Higher Education: Toward a National Model of Digital University in Kazakhstan Through Global and Local Comparison. *Sustainability*, *17*(24), 11132. https://doi.org/10.3390/su172411132

Research Projects from SweCris

2017-01719_Formas *Citizen Sensing – Urban Climate Resilience through Participatory Risk Management Systems.* https://www.vr.se/english/swecris.html#/project/2017-01719_Formas

2019-01979_Vinnova *Co-designing methods for exploring gender norms, communication and security concerns in crisis situations.* https://www.vr.se/english/swecris.html#/project/2019-01979_Vinnova

2021-06310_VR *Cybersecurity in local government - a comparative study*. https://www.vr.se/english/swecris.html#/project/2021-06310_VR

2024-03316_Vinnova *Dual Purpose Virtual Reality (VR) Team Training for Civilian and Military Medics.* –https://www.vr.se/english/swecris.html#/project/2024-03316_Vinnova

2015-02339_Vinnova *Innovative test milieu for future remote teaching in Lapplands Gymnasium – Sweden's largets upper secondary school.* https://www.vr.se/english/swecris.html#/project/2015-02339_Vinnova

2020-04054_Vinnova *Machine learning for child concern.* https://www.vr.se/english/swecris.html#/project/2020-04054_Vinnova

2025-05162_VR *Mainstreaming preparedness? – Planning for preparedness in policy and practice.* https://www.vr.se/english/swecris.html#/project/2025-05162_VR

2019-02664_VR *Media knowledge and Cold War preparedness. Mass communication theories and media practices in the service of the Swedish psychological defence, 1953–1985.* https://www.vr.se/english/swecris.html#/project/2019-02664_VR

2018-01339_VR *Negotiations of Professional Authority and Truth in News Media, Museums and Higher Education.* https://www.vr.se/english/swecris.html#/project/2018-01339_VR

2020-00677_Vinnova *Norm-creative Crisis Preparedness*. https://www.vr.se/english/swecris.html#/project/2020-00677_Vinnova

2025-03949_VR *Safer together? A critical study of inter-municipal collaboration on societal preparedness and security*. https://www.vr.se/english/swecris.html#/project/2025-03949_VR

2013-04203_Vinnova *Virtual studio for crisis training.* https://www.vr.se/english/swecris.html#/project/2013-04203_Vinnova

Del 2

Mediepolicy i beredskapstider: En fallstudie av Sveriges nya Public Service-lag

Torbjörn Rolandsson

Beredskap och säkerhet har vunnit ny aktualitet i Europa, inte minst i public service-sammanhang. Det försämrade säkerhetsläget i Europa har föranlett att public service-medier allt oftare framhålls som resurser i civil beredskap. Vad som emellertid sällan beaktats är hur säkerhetsrationaliteter kan förändra grundläggande drag i public service-uppdraget. Historiska studier antyder att säkerhet som styrningsideal kan föranleda ett avsmalnande av dessa mediers uppdrag, och få dem att framstå som medier i statens tjänst, snarare än i allmänhetens (Lindell, 2005).

Det här kapitlet redogör därför för hur de svenska public service-mediernas roll i beredskap och försvar har framställts i de policydiskussioner som låg till grund för den public service-lag som antogs av Sveriges riksdag 2025. Särskilt fokus läggs på hur innebörden av tre traditionella public service-värden– universalitet, mångfald och utbildning – förändras när de ramas in av säkerhetsdiskurser.

Den nya lagen motiverades dels av behovet av lagstiftning för dessa mediers digitala verksamhet och dels av en ambition att utreda deras roll i det svenska totalförsvaret (Regeringskansliet, 2023). Därför var det policyarbete som föregick lagens stiftande uttryckligen avsett att grundas i en analys av det förändrade säkerhetsläget i Europa (Regeringskansliet, 2023).

Således ger analysen av förberedande policydokument en inblick i hur politiker, tjänstemän och experter ser på public service-mediernas roll i beredskapssammanhang och hur säkerhetslogiker verkar i mediepolicy.

Litteraturöversikt: Public Service och säkerhetsfrågor

Det ökade intresset för relationerna mellan säkerhet, civilförsvar och public service-medier speglas så väl i svensk som europisk mediepolicy. European Broadcasting Union diskuterar exempelvis public service medier som ”Channels of resilience” (EBU, 2025) och den Europeiska Kommissionen betraktar dem som viktiga i det europeiska civilförsvaret (European Commission, 2025).

Den begränsade forskning som uttryckligen tar sig an public service-mediers roll i beredskapssammanhang, är företrädelsevis normativ och argumenterar för att public service bör spela en större roll i staters arbete med att bekämpa desinformation (Doyle et al., 2025; Sehl et al., 2021).[5]

Insikter från säkerhetsstudier visar varför det finns anledning att vara mer kritisk till ett höjt fokus på säkerhet och beredskap i public service-styrning. Enligt forskare i detta fält präglas samtiden av en generell medvetenhet om faror och risker, en medvetenhet som ofta används för att legitimera politiska beslut (Petersen, 2016). Säkerhetsdiskurser kan alltså fungera som maktmedel, som får inflytande över sociala och politiska processer – ofta genom att minska transparens och möjligheter för demokratisk påverkan (Buzan et al., 2022).

Riskmedvetenhet är samtidigt ett historiskt föränderligt fenomen (Bigo, 2024). Idag kännetecknas säkerhetsdiskurser av diffusa hot. Risker förknippade med klimatförändringar och globala pandemier, eller troper om teknologidrivet kulturellt förfall, framstår som helt inbäddade i dagens moderna samhällen (Beck, 1992; Corry, 2012). Det är svårt att identifiera och motverka de faktorer som ligger bakom och eldar på hot som dessa. Således utövar samtida säkerhetsdiskurser ofta makt genom att påtala framtida risker och hot, och förordar ett samhälleligt fokus på förebyggande och uthållighet (Bigo, 2024; Foucault, 2007).

[5] Emellertid är beredskap och säkerhet ett återkommande tema i mycket historisk forskning om de svenska public service-medierna. Se exempelvis Elgemyr, 1996; Hadenius, 1998; Hultén, 1980; Lindell, 2005; Nordberg, 1998; Wormbs, 1997.

Vidare har Didier Bigo (2024) föreslagit att säkerhetsdiskurser, när de vinner mark, ofta leder till epistemiska transmutationer. Med detta avses hur välbekanta begrepp, till exempel *frihet*, kan fyllas med ny mening i säkerhetssammanhang. Tillämpat på föreliggande studies ämne finns därmed anledning att fråga sig huruvida centrala värden som universalitet, mångfald och utbildning, antar ny skepnad när de ramas in av samtida säkerhetsdiskurs.

Metod och material

Undersökningen är en diskursanalys av 122 policydokument hämtade från www.regeringen.se. Materialet består av ett kommittédirektiv (18 sidor), en SOU (613 sidor), 119 remissvar (1–64 sidor), och en Proposition (281 sidor) publicerade mellan 2023 och 2025. Tillsammans utgör dessa dokument hela den lagstiftningskedja som föregår att riksdagen fattar beslut om att anta en ny lag.

I centrum för analysen står den diskursiva konstruktionen av hot och risker samt vilken roll public service-medierna tänks spela i att motverka dem och vilka politiska spänningar och motsättningar som återfinns i dessa diskursiva konstruktioner. SOUn och remissvaren är särskilt framträdande i analysen, då de tydligast uttrycker säkerhetsdiskurser och hur dessa tas emot och förhandlas.

Hot- och riskkonstruktioner

I de studerade dokumenten framställs Sverige som ett i flera avseenden hotat samhälle. Avseende hot konstateras att ett väpnat angrepp på Sverige ”inte kan uteslutas” (Regeringskansliet, 2024, s. 75). Främst fokuserar dokumenten dock på hot i form av desinformation. Enligt SOUn är Sverige ”konstant […] utsatt för påverkanskampanjer […] och desinformation från antagonistiska aktörer som hotar […] Sveriges säkerhet och hotar svenska intressen” (Regeringskansliet, 2024, s. 363). Avsändare bakom dessa hot specificeras sällan, men nämns i regel i samband med kriminella nätverk och radikala islamister, och med den fullska-

liga ryska invasionen av Ukraina 2022 som en generellt destabiliserande händelse.

I samband med risker diskuteras i korthet globala pandemier och klimathot. Mer uppmärksamhet ägnas åt övergripande trender som globalisering, individualisering och påstådda epistemiska kriser utlösta av artificiell intelligens. Dessa producerar enligt SOUn ett splittrat samhälle med få gemensamma referensramar, där svenska perspektiv får stryka på foten i konkurrens med ”anglosaxiska” (Regeringskansliet, 2023, s. 220) medieprodukter. I sig behöver inte dessa trender producera samhälleliga hot. Men sedda genom ett säkerhetsraster bidrar de till att göra det svenska samhället sårbart för desinformation då splittring kan utnyttjas av illvilliga krafter, särskilt med hjälp av artificiell intelligens.

Public service-uppdraget genom säkerhetslogiker

Public service-medierna konstrueras som centrala aktörer för att motverka dessa hot och risker. Därigenom ges universalitet, mångfald och utbildning delvis nya innebörder.

Universalitet: Teknikneutral redundans i kristid

Universalitet, att alla ska kunna nås av public service-innehåll, diskuteras främst som en fråga om tillförlitlig utsändningsteknologi i kristid.

Trots SVTs och SRs önskemål om ökad digital närvaro argumenterar kommittén för fortsatt prioritering av marknätet med hänvisning till dess betydelse i kris och krig (Regeringskansliet, 2024, s. 354). Samtidigt avsätts ingen höjd budget för detta ändamål, trots att kostnaderna antas öka i och med TV4s stundande utträde ur marknätet.

I resonemang om hur public service-medierna ska förhålla sig till redundans på digitala plattformar förespråkar kommittén en restriktiv hållning. Både med hänvisning till dessa kanalers sårbarhet för manipulation och av hänsyn till kommersiella aktörer.

Emellertid menar kommittén att viss flexibilitet måste finnas i detta avseende. På sociala medier finns nämligen grupper som är

svåra att nå, som exempelvis unga och nyanlända invandrare (Regeringskansliet, 2024, s. 368). De måste gå att nå med opartisk information, för att motverka att de vilseleds av digitala desinformationskampanjer, menar kommittén.

Universalitet konstrueras därmed som en materiell och infrastrukturell förutsättning för att staten ska kunna förebygga och hantera de hot och risker som säkerhetsdiskursen identifierar, snarare än som befolkningens rätt till fri information.

Mångfald: En sammanhållen svensk verklighet

Traditionellt har mångfald handlat om att spegla samhällets pluralism och skapa gemenskap utan homogenisering (Bengesser, 2023; Scannell, 1989). Säkerhetslogiker förskjuter däremot mångfald mot nationell sammanhållning.

Författarna av SOUn att framhåller att ”rollen i att bidra till sammanhållning och att skapa gemensamma referensramar i såväl vardag som i oroliga tider framöver blir allt viktigare“ (Regeringskansliet, 2024, s. 217). Sammanhållningen ska enligt SOUn uppnås genom fortsatta minoritetsspråkssändningar, ökad svensk språkvård och främjandet av produktionen av program ”som speglar en svensk verklighet och som utgår från svenska perspektiv” (Regeringskansliet, 2024, s. 220).

Vidare föreslås att politiska åtgärder ska vidtas för att public service-medierna själva inte ska bidra till ett splittrat samhälle utan verka som en samlande kraft. Från beslutsfattarnas håll efterfrågas också mer forskning som kan utreda huruvida public service-innehåll präglas av vänsterideologisk bias, vilket antas skulle kunna stöta bort högerväljare.

Utbildning: Instrumentell Medie- och Informationskunnighet

Folkbildningsuppdraget framställs i mångt och mycket som ett statligt verktyg för beredskapsarbete.

Public service-bolagens utbildningsverksamhet har genom historien tjänat flera olika syften. Inom ramarna för folkbildningsuppdraget har public service-bolagen arbetat för att utjämna utbildningsklyftor, men verksamheten har också en historia av att

anpassas efter skiftande statliga behov (Lindell, 2005; Nordberg, 1998; Runcis & Sandin, 2006). Dessa två tolkningar av utbildningsverksamhetens syfte uttrycker olika synsätt på public service-mediernas roll i samhället. Det förra anser att dessa medier ska ge människor möjligheter att förverkliga sig själva genom lärande, medan det senare har sett public service-medierna och deras utbildningsverksamhet som ett verktyg i olika samhällsprojekt (Lindell, 2005; Nordberg, 1998).

När folkbildningsuppdraget ramas in av säkerhetsdiskurser framträder särskilt den senare tendensen. Ofta likställer SOUn folkbildning med medie- och informationskunnighet (MIK), vilket i sin tur framställs som viktigt för att skärpa befolkningens kapacitet att identifiera manipulerade bilder, texter och ljud. Kommittén argumenterar att: ”public service-företagens arbete med att stärka MIK hos allmänheten fyller en allt viktigare funktion, bland annat när det gäller förmågan att stå emot desinformation och påverkanskampanjer.” (Regeringskansliet, 2024, s. 24). Att erbjuda möjligheten att lära sig känna igen manipulerade mediala uttryck kan ingå i ett bredare folkbildningsuppdrag. När kommittén särskilt understryker att ett sådant lärande fyller en viktig ”funktion”, framstår det emellertid snarare som en färdighet som staten har intresse av att befolkningen tillägnar sig. Förvisso påtalas också betydelsen av folkbildning i bemärkelsen livslångt lärande i SOUn, men den framställer framför allt MIK som en perceptuell beredskapsteknik, tillämpad på befolkningsnivå.

Politiska konfliktlinjer och stabilisering i policy

Samtidigt som remissvaren och propositionen visar att tydliga politiska konflikter finns gällande policyförslagen, står allt som oftast det fundamentala påståendet att Sverige är hotat och under attack oemotsagt. Säkerhetsdiskursen framstår således som att den intar en förhållandevis dominant ställning inom det aktuella policyfältet. De konflikter som uppstår rör det praktiska genom-

förandet av policyförslag, inte den säkerhetspolitiska inramningen.

Public service-medierna själva förefaller ytterst villiga att införlivas i säkerhetsarbete. I sitt remissvar uttrycker exempelvis Sveriges Television att organisationen ”i högre grad än idag” (Sveriges Television, 2024, s. 24) kan utgöra en frontlinje i kampen mot desinformation.

Konflikterna som dyker upp rör frågor om autonomi och hänsyn till kommersiella medier. En konfliktlinje gäller public service-mediernas oberoende. En minoritet inom kommittén motsatte sig det förslag om extern granskning av bolagens politiska opartiskhet som lades inom den. I remissvaren lyfter också Journalistförbundet och flera medievetenskapliga institutioner problem med detta förslag, som de menar riskerar att fördjupa politiseringen av public service. Propositionen förordar i slutändan förslaget om granskning, efter att ha påpekat vikten av självständiga medier.

Skiljelinjerna kring så kallade marknadsstörande aktiviteter blir skarpast i relation till sociala medier. Branschorganisationer som Tidningsutgivarna yrkar för ett ännu mer restriktivt förhållningssätt för att stävja orättvis konkurrens. Samtidigt argumenterar till exempel Internetstiftelsen och Svenska Journalistförbundet för att public service-medierna bör ha en signifikant närvaro i dessa kanaler, inte minst för att nå ungdomar. Regeringen bifaller att public service-medierna ska vara återhållsamma med bruket av sociala medier, särskilt eftersom deras publiceringar kan rekontextualiseras och omarbetas i skadliga syften då de sprids i dessa kanaler, men också av hänsyn till de kommersiella medierna. Liknande resonemang förs i relation till utbildning. Propositionen tar t. ex. inte hänsyn till remissvaret från Utbildningsradion, som önskar göra MIK till en central del av organisationens uppdrag. Beslutet i propositionen vilar på att detta skulle kunna verka marknadsstörande – UR finns till för att komplettera existerande MIK-insatser, både från andra myndigheter och den kommersiella utbildningsverksamheten, menar propositionen.

Propositionen visar således att säkerhetsdiskursen i hög grad stabiliseras i den slutliga politiken.

Diskussion och slutsatser

Sammanfattningsvis visar resultaten hur säkerhetsdiskurser till viss del ändrar innebörden i begrepp som är centrala för public service. En diskussion av dessa förändringar möjliggör en diskussion om hur säkerhet, som en form av makt (Foucault, 2007), verkar i mediestyrning och vad som står på spel i och med detta inflytande.

För det första legitimerar säkerhetsdiskurser politiska beslut genom berättelser om social och epistemisk fragmentering (Buzan et al., 2022), där public service framställs som ett medel för att återställa sammanhållning. I detta fall motiverade sådana säkerhetsargument bland annat fortsatta krav på sändningsredundans i marknätet, trots betydande kostnader, med hänvisning till behovet av robust kommunikation i kris.

För det andra omformar säkerhetsdiskurser institutionella prioriteringar genom att stärka språkpolitik, nationella perspektiv och nya granskningsformer. Därigenom riskerar säkerhetsrationaliteter att öka styrningen av public service-medierna och minska deras autonomi.

Slutligen väcker utbildningsdiskussionerna frågor om relationen mellan staten, medierna och medborgarna. Genom att primärt behandla folkbildning som en fråga om att lära ut färdigheter för att identifiera desinformation och AI-genererat innehåll framställs medborgaren som en resurs för det civila försvaret, mobiliserad genom public service-organisationerna.

Med bakgrund av detta måste frågan ställas om vad som står på spel med att säkerhetslogiker tar mer plats i styrningen av public service-medier. Dessa organisationer bör naturligtvis inte stå passiva inför hot mot demokratin, men säkerhetsrationaliteter kan samtidigt hota att underminera, eller åtminstone omforma, grundläggande public service-värden.

Samtidigt gör public service-mediernas höga förtroende, breda räckvidd och nära relation till staten dem särskilt attraktiva för samtidens säkerhetsinstitutioner. Det är också begripligt att public service-organisationerna påtalar sin villighet att bistå i Sveriges beredskap; säkerhetsdiskurser utgör en resurs de kan använda för att tillförskansa sig politisk legitimitet.

Men givet studiens resultat bör både politiker, myndigheter och public service-medier själva ge sig i akt, och noggrant väga beredskap mot andra grundläggande public service-värden och uppdrag.

Referenser

Beck, U. (1992). *Risk society: Towards a new modernity*. Sage Publications.

Bengesser, C. (2023). Public value after the news: A lifeworld-based approach to the legitimation of content universality as contribution to society. In M. Puppis & C. Ali (Eds), *Public Service Media's Contribution to Society: RIPE@2021*. Nordicom, University of Gothenburg. https://doi.org/10.48335/9789188855756-3

Bigo, D. (2024). The Future Perfect of Suspicion and Prediction as a Dispositive of Security Today? The Legacy of Foucault (1977). *Foucault Studies*, *36*(1), 73–106. https://doi.org/10.22439/fs.i36.7236

Buzan, B., Waever, O., & Wilde, J. de. (2022). *Security: A new framework for analysis*. Lynne Rienner Publishers. https://doi.org/10.1515/9781685853808

Corry, O. (2012). Securitisation and 'Riskification': Second-order Security and the Politics of Climate Change. *Millennium: Journal of International Studies*, *40*(2), 235–258. https://doi.org/10.1177/0305829811419444

Doyle, G., Barr, K., & Boyle, R. (2025). Public service media as critical media infrastructure for the digital era. *Media, Culture & Society*, *47*(6), 1132–1149. https://doi.org/10.1177/01634437251330119

Elgemyr, G. (1996). *Radion i strama tyglar: Om Radiotjänsts tillblivelse, teknik och ekonomi 1922–1957* [Radio Under Tight Reins: On the Origins, Technology, and Economics of Radiotjänst, 1922–1957]. Norstedt.

European Broadcasting Union. (2025, October 16). *Channels of Resilience* [Video recording]. https://www.ebu.ch/video-talks/open/2025/10/channels-of-resilience

European Commission. (2025, November 12). *European Democracy Shield and EU Strategy for Civil Society pave the way for stronger and more resilient democracies* [Press release]. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_2660

Foucault, M. (2007). *Security, territory, population: Lectures at the Collège de France, 1977–78*. Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1057/9780230245075

Hadenius, S. (1998). *Kampen om monopolet: Sveriges radio och TV under 1900-talet* [The Battle for the Monopoly: Swedish Radio and Television in the 20th Century]. Prisma.

Hultén, O. (1980). Rundradions organisering i Sverige 1922–24: Argument för och emot monopolet [The Organization of Broadcasting in Sweden, 1922–24: Arguments for and against the monopoly]. *Statsvetenskaplig Tidskrift*, *83*(2), 121–134. https://journals.lub.lu.se/st/sv/article/view/3134

Justitiedepartementet. (2020). *Ett ändamålsenligt skydd för tryck- och yttrandefriheten* [Effective Protection of Freedom of the Press and Freedom of Expression] (SOU 2020:45). Regeringskansliet. https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2020/08/sou-202045

Kulturdepartementet. (2023, February 23). *Regeringen tillsätter kommitté för långsiktiga villkor för ett hållfast och oberoende public service* [The Government Appoints a Committee on Long-Term Conditions for a Strong and Independent Public Service] [Press release]. Regeringskansliet. https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2023/02/regeringen-tillsatter-kommitte-for-langsiktiga-villkor-for-ett-hallfast-och-oberoende-public-service

Kulturdepartementet. (2024). *Ansvar och oberoende – public service i oroliga tider* [Responsibility and Independence—Public Service in Turbulent Times] (SOU 2024:34). Regeringskansliet. https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2024/05/sou-202434

Lindell, I. (2005). *Kampen om utbildningsprogrammen: Skolradion och Utbildningsradion 1925–2003* [The Battle Over Educational Programming: School Radio and Educational Radio, 1925–2003]. Arkiv; Stiftelsen Etermedierna i Sverige.

Nordberg, K. (1998). *Folkhemmets röst: Radion som folkbildare 1925–1950* [The Voice of the People's Home: Radio as a Tool for Public Education, 1925–1950] [Doctoral dissertation, Umeå University]. Symposion Brutus Östlings bokförlag. http://umu.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1842303

Petersen, K. L. (2017). Risk and Security. In M. Dunn Cavelty & T. Balzacq (Eds), *Routledge handbook of security studies* (Second edition, pp. 117–125). Routledge. https://www.routledge.com/Routledge-Handbook-of-Security-Studies/DunnCavelty-Balzacq/p/book/9781138338173

Rolandsson, T. (2023). *Spellistejournalistik: En studie av algoritmisk design, automatisering och journalistiska praktiker på Sveriges Radio* [Playlist Journalism: A Study of Algorithmic Design, Automation, and Journalistic Practices at Sveriges Radio] [Doctoral dissertation, Stockholm University]. Institutionen för mediestudier, Stockholms universitet. http://su.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2-%3A1785438

Runcis, M., & Sandin, B. (2006). *Fågel, fisk eller mittemellan?: Utbildningsprogram som kulturellt och politiskt problem* (1. uppl.). Arkiv, Stiftelsen Etermedierna i Sverige.

Frågan om mediernas roll i samhällets beredskap och dess betydelse för civilförsvaret har fått allt större uppmärksamhet under de senaste åren. Denna rapport från K-pub tar sig an dessa frågor och består av två delar.

I den första delen presenteras en översikt över forskningen om digital beredskap och medieberedskap, genomförd av Miriana Cascone vid Södertörns högskola. Översikten visar att det finns behov av fler studier om vardagslivet och medborgarnas beredskap, jämförande och longitudinella studier.

I rapportens andra del presenteras resultaten av en studie genomförd av Torbjörn Rolandsson vid Roskilde universitet. Studien visar hur public service-mediernas värden och uppdrag förändras i en tid som präglas av beredskapsdiskurser.

SÖDERTÖRNS HÖGSKOLA | STOCKHOLM
sh.se